

C245 – OND27

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 2007-2008

15 mei 2008

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, VORMING, WETENSCHAP EN INNOVATIE

INHOUD

Vraag om uitleg van mevrouw Stern Demeulenaere tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de zogenaamde overscholing bij jongeren

Vraag om uitleg van de heer Dirk De Cock tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over overscholing bij jongeren

1

Vraag om uitleg van de heer Kurt De Loor tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de nood aan een vak 'Europese Unie' op school

4

Voorzitter: mevrouw Monica Van Kerrebroeck

Vraag om uitleg van mevrouw Stern Demeulenaere tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de zogenaamde overscholing bij jongeren

Vraag om uitleg van de heer Dirk De Cock tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over overscholing bij jongeren

De voorzitter: Mevrouw Demeulenaere heeft het woord.

Mevrouw Stern Demeulenaere: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, de laatste weken wordt er regelmatig gesproken en gediscussieerd over de zogenaamde 'overscholing' van Vlaamse jongeren. De cijfers en de meningen zijn nogal verdeeld. Ik neem aan dat er verschillende interpretaties van die cijfers zijn. Die creëren dan ook vaagheid en heel wat onduidelijkheid over de oorzaken en gevolgen van deze problematiek.

Bestaat de mogelijkheid om klaarheid te scheppen aan de hand van studies die niet gebaseerd zouden zijn op toevalssteekproeven? Zo ja, hebt u al conclusies? Acht u het nuttig om deze problematiek te onderwerpen aan een degelijk onderzoek opdat eventueel zou kunnen worden gereduceerd? Is doortastend onderzoek nuttig in het kader van de aangekondigde herstructurering van het onderwijslandschap?

De voorzitter: De heer De Cock heeft het woord.

De heer Dirk De Cock: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, ik sluit me aan bij de bezorgdheid van mevrouw Demeulenaere over de vaagheid en de onduidelijkheid die er naar aanleiding van die publicaties ontstaan.

Ik heb me in de corpus van mijn schriftelijke vraagstelling een beetje laten gaan, maar ik heb bij de vraagstelling toch bewaakt dat ik die objectief zou doen. Ik neem mijn corpus even ter hand.

De term overscholing teistert sinds kort ons vocabularium. 20 percent van de jongeren zou "getroffen zijn door overscholing". Zo staat het letterlijk in een artikel. De term op zich lijkt mij eigenlijk al totaal fout omdat hij uitgaat van een totaal eenzijdige visie op onderwijs, met

name de visie als zou onderwijs enkel bestaansrecht hebben met het oog op het betreden van de arbeidsmarkt. De term lijkt mij een gruwel, omdat ik mij niets negatiefs kan inbeelden bij het feit dat iemand te hoog zou zijn opgeleid.

Met welke parameters wordt een dergelijke gradatie gemeten? Moet alles altijd afgestemd zijn op de arbeidsmarkt? Zijn onze onderzoekers zo gecontamineerd door de mercantiele Angelsaksische visie op onderwijs, dat ze nu al uitlatingen doen in de zin van "een betekenisvol deel van de Vlaamse afgestudeerden start zijn of haar arbeidsloopbaan in een baan waarvoor een lager onderwijsniveau zou volstaan om de job goed te doen". Zo staat het in De Morgen van 29 april 2008.

De hele discussie lijkt mij aangestuurd vanuit een erg competitieve visie op opleiding en onderwijs. Vooral de retorische vraag in een van de artikels "Is overscholing een tijdelijke toestand of besmet het de rest van de loopbaan?", lijkt mij meer dan één brug te ver. Opleiding wordt hier versmald, vernauwd tot enkel maar functioneren binnen een latere arbeidssituatie. De hele filosofie van het levensbreed leren, met name ook leren met betrekking tot de eigen interessesfeer, los van een eventuele werksituatie, wordt hier naar de prullenmand verwezen.

Nochtans bestaat er in het Europese Avondland een ongelooflijk belangrijke school, die het heeft over 'Der Unterricht an sich', het onderwijs omwille van het onderwijs zelf, het onderwijs dat als doel op zichzelf bestaat. Niemand zegt dat er geen gezonde mix van beide opvattingen moet bestaan, maar ik wil toch wel eens de ietwat vergeten en verwaarloosde kant van het onderwijs voor het voetlicht brengen.

Zelf kan ik de goede dingen des levens nogal appreciëren, ik ben wat men noemt een epicurist. Broeder Jan, een dorpsgenoot van mij, de broeder-brouwer van de Trappistenabdij van Westmalle, is een burgerlijk ingenieur. Ik ben blij dat hij broeder-brouwer is, want zijn Trappist is een godendrank. Maar er is waarschijnlijk een probleem, want hij is duidelijk overschoold. Eigenlijk zijn al onze leerkrachten in het leerplichtonderwijs overschoold. Ik bedoel 'overschoold' voor wat hun vakgebied betreft, niet voor wat de omgang met mensen aangaat. Moeten we hen nu ongelukkig maken door dit soort exposés?

Mijnheer de minister, ervaart u overscholing als een probleem? Ziet u overscholing als een gevolg van te veel aanbod voor te weinig vraag op de arbeidsmarkt? Hoe groot is het probleem van de verdringing op de arbeidsmarkt? Hebt u weet van negatieve evoluties, zoals het

verlies van ontwikkeling en vaardigheid als gevolg van overscholing? Kan er een zekere sturing gebeuren vanuit Onderwijs? Gebeurt er een sturing vanuit Onderwijs? Kunnen mensen binnen hun werksfeer optimaal functioneren, ongeacht hun opleidingsniveau? Kan men het onderwijs ook zien als enkel maar een verrijking voor de persoonlijkheid van diegene die studeert?

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Ik zal eerst de vragen van mevrouw Demeulenaere beantwoorden.

Het onderzoek waarover we in Vlaanderen beschikken met betrekking tot overscholing is inderdaad uitsluitend gebaseerd op toevalssteekproeven. Ik verwijs hier vooral naar het omvangrijke doctoraatsonderzoek van Dieter Verhaest. De onduidelijkheid die heerst in het debat is volgens mij niet zozeer het gevolg van het feit dat de studies zijn gebaseerd op toevalssteekproeven – want ik denk dat die geheel wetenschappelijk zijn opgevat – maar wel het gevolg van het feit dat het begrip overscholing voor verschillende interpretaties vatbaar is en daarom ook op verschillende manieren kan worden gemeten.

Tegelijk wil ik op basis van ander onderzoek een aantal nuances aanbrengen in het debat. Dat ander onderzoek maakt duidelijk dat een hoger onderwijsniveau positieve effecten oplevert. Internationaal onderzoek van de Europese Commissie en de OESO toont bijvoorbeeld de positieve relatie aan tussen onderwijsniveau en inkomsten uit arbeid. Een extra jaar onderwijs in Europa leidt gemiddeld tot een stijging van het loon met 6,5 procent.

Verder beschikken we over verschillende bewijzen dat een hoger opleidingsniveau leidt tot een lager werkloosheidscijfer. En volgens de voorspellingen van het Europees agentschap Cedefop, het Europees Centrum voor de ontwikkeling van de beroepsopleiding, zal de vraag naar hogere kwalificaties in de toekomst verder blijven stijgen. Maar even belangrijk zijn de niet-economische argumenten in dit debat. Dat is al benadrukt door de heer De Cock. Onderwijs draagt ook bij tot persoonlijke ontwikkeling, tot sociale samenhang en democratisch burgerschap.

Anderzijds wil ik de problematiek van overscholing niet volledig onder de mat vegen. Uit het onderzoek van Verhaest blijkt bijvoorbeeld dat overscholing aanleiding kan geven tot lagere tevredenheid met de job. Het aanvragen en succesvol voltooiën van een hogere studierichting, kan bepaalde verwachtingen doen ontstaan, die niet altijd worden gehonoreerd. Dat kan frustrerend zijn. Daarom is het belangrijk dat jongeren een keuze maken die goed aansluit bij zowel hun interesses als hun talenten. Ze moeten niet noodzakelijk zo ‘hoog’ mogelijk mikken, maar wel zo ‘juist’ mogelijk.

Een goed geïnformeerde studiekeuze is daarom cruciaal. Een goede studiekeuze is in de eerste plaats een positieve

keuze en veronderstelt een goede kennis van de toekomstmogelijkheden en jobkansen van de betreffende opleidingen, maar evenzeer een goede inschatting van de eigen interesses, competenties en mogelijkheden.

De boodschap die ik wil brengen is zeker niet ‘iedereen naar de universiteit’. De kennissamenleving is geen academische samenleving. Als u kijkt naar de lijst van knelpuntberoepen, dan zult u daar een groot aantal technische beroepen aantreffen die geen universitaire scholing vereisen.

Binnen het Steunpunt studie- en schoolloopbanen loopt al verscheidene jaren een onderzoekslijn over de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Interessant is dat hier niet enkel wordt gekeken naar de verticale aansluiting – in welke mate sluit de job aan bij het studieniveau –, maar ook naar de horizontale aansluiting – in welke mate sluit de job inhoudelijk aan bij de gevolgde studierichting.

Overscholing is niet altijd het gevolg van een te ‘hoge’, maar in veel gevallen van een inhoudelijk verkeerde studiekeuze. Een aantal jongeren slaagt er niet in om de competenties die ze hebben aangeleerd te verzilveren op de arbeidsmarkt en moeten daarom uitkijken naar een andere job dan degene die ze voor ogen hadden, een job die in veel gevallen een lager onderwijsniveau vereist. Dat is geen probleem, zolang die job aansluit bij de interesses, maar het kan wel een probleem zijn als de situatie aanleiding geeft tot frustratie. De preventieve remediëring hiervan ligt volgens mij in een goed geïnformeerde studiekeuze. We moeten het belang daarvan blijven benadrukken.

Het is niet zo eenvoudig een verband te leggen tussen de hervorming van het secundair onderwijs, die ik inderdaad wil voorbereiden en waarbij ik een visie wil voorleggen, en de overscholing van Vlaamse jongeren. De hervorming van het secundair onderwijs die ik voor ogen heb, wil alleszins wel de ongekwalificeerde uitstroom van jongeren uit het secundair onderwijs tegen gaan en ervoor zorgen dat meer leerlingen met een kwalificatie de schoolbanken verlaten. Een kwalificatie op het niveau secundair onderwijs is in onze maatschappij steeds meer een minimumvereiste om aan de slag te kunnen. Ik denk niet dat die ambitie bijdraagt tot de overscholing van onze Vlaamse jongeren. Het aantrekkelijker maken van studierichtingen die leiden tot knelpuntberoepen of tot beroepen in de technologische sector, kan er ook toe leiden dat meer jongeren voor die secundaire studierichtingen kiezen, eventueel nadien aangevuld met een opleiding in het hoger beroepsonderwijs dat wij vanaf schooljaar 2009-2010 willen starten. Die jongeren zullen dan de vele vacatures in onze bedrijven goed voorbereid kunnen invullen.

Of er wetenschappelijk onderzoek komt bij de uitwerking van de blauwdruk voor het secundair onderwijs, is

niet uitgemaakt. Als zich dat uit de gesprekken opdringt, acht ik een kortlopend onderzoek zeker niet uitgesloten.

Mijnheer De Cock, u zult hebben gemerkt dat een aantal van uw vragen reeds gedeeltelijk behandeld zijn in mijn antwoord aan mevrouw Demeulenaere. Ik kan dan ook wat korter zijn in mijn antwoord op uw vragen.

Niet elke vorm van overscholing is problematisch. Uiteraard wil ik de opbrengst van onderwijs niet verengen tot het economische, maar we mogen niet blind zijn voor het probleem van de brede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, die veel ruimer is dan een onwenselijk en smal antwoord via een onderwijsopleiding op een al even smalle kwalificatievraag. In de kern gaat het over competenties, aspiraties, interesses en mogelijkheden van jongeren en de mate waarin ze erin slagen die te verwezenlijken in het maatschappelijke leven.

Overscholing heeft inderdaad te maken met vraag en aanbod. Maar ik meen niet dat in Vlaanderen, net zo min als in andere landen, het aanbod aan hooggeschoolden de vraag overstijgt. Binnen elk onderwijsniveau zijn er studierichtingen die beter en die minder goed aansluiten op de arbeidsmarkt. Daarom wil ik het debat over overscholing, dat in feite een verticale invalshoek hanteert, oentrekken naar de horizontale dimensie.

Verdringing kan een van de gevolgen zijn van overscholing indien hoger opgeleiden omwille van een tekort aan banen op hun niveau een job zoeken en vinden op lagere niveaus. Maar dit fenomeen zal zich vooral voordoen in periodes van algemene werkloosheid en vormt dan vooral een verklaring voor een hoge werkloosheid bij lager- of ongeschoolden. Gezien de actuele lage werkloosheidsgraad in Vlaanderen ligt deze verklaring niet voor de hand, al zijn er geen studies voorhanden die dit op een ernstige wijze onderzoeken en het aandeel van verdringing in de mate van overscholing kunnen aangeven.

U vraagt of ik weet heb van negatieve evoluties zoals het verlies van ontwikkeling en vaardigheid ten gevolge van overscholing. Ik heb inderdaad weet van Nederlands onderzoek van Andries De Grip waaruit blijkt dat mensen die werk doen onder hun opleidingsniveau in bepaalde gevallen cognitieve vaardigheden verliezen. De Grip zoekt de verklaring in een gebrek aan intellectuele uitdaging waarmee sommige werknemers worden geconfronteerd. Ik wil hier dan ook wijzen op de taak en de verantwoordelijkheid van de werkgevers om voor elke job, ongeacht het niveau, maximale kansen te bieden voor competentieontwikkeling. Overigens vindt hierover op 16 mei 2008 op het ViA-atelier over Talent een interessante workshop plaats, georganiseerd door de SERV.

U vraagt of er een zekere sturing kan gebeuren van het aanbod door onderwijs, en of dat ook effectief gebeurt. In onderwijs wordt op twee manieren gestuurd. We werken aan een interessant en relevant aanbod van

studierichtingen in het technische en het beroeps-onderwijs en aan een goede studiekeuzebegeleiding op de verschillende leeftijden. Op basis van de afspraken uit de competentieagenda worden samen met de onderwijspartners acties opgezet om het studieaanbod te actualiseren en te herzien, om leerlingen vertrouwd te maken met portfolio's voor het inventariseren van eigen talenten en om leerlingen beter te informeren over het onderwijsaanbod en de arbeidsmarkt. Dat laatste gebeurt onder meer door het beschrijven van alle studierichtingen in de tweede en derde graad secundair onderwijs. Een samenwerkingsverband tussen scholen, CLB's (Centrum voor Leerlingenbegeleiding) en de VDAB moet bovendien zorgen voor een gecoördineerde aanpak van de informatievoorziening en de begeleiding van leerlingen bij hun studie- en beroepskeuze.

In deze legislatuur wensen we, zoals u weet, niet de uitrol te doen van het nieuwe concept dat we willen ontwikkelen in de blauwdrukcoördinatie voor het secundair onderwijs. Daarvoor is de tijd te kort. Het lijkt me echter logisch dat ook het studieaanbod in die uitrol onder de loep wordt genomen. Zonder me al te willen vastpinnen op deze of gene studierichting, lijkt het me logisch dat we moeten evolueren naar transparante, maar ook naar veeleer minder dan naar nog meer verschillende richtingen.

Kunnen mensen op het werk optimaal functioneren, ongeacht hun opleidingsniveau? Uit het doctoraats-onderzoek van Elsy Verhofstadt blijkt dat mensen in laaggekwalificeerde jobs gemiddeld minder autonomie en controle kunnen uitoefenen. Dat leidt volgens het onderzoek tot verhoogde stress en een lager welbevinden, maar ook tot kleinere groeikansen. Deze bevinding toont aan dat er nog veel werk aan de winkel is om van elke job, ongeacht het kwalificatieniveau, een uitdagende job te maken met voldoende mogelijkheden tot ontwikkeling. Daarom maken we in het kader van de competentieagenda afspraken om het competentiebeleid in al zijn facetten, in bedrijven en organisaties, te ondersteunen.

Er wordt gevraagd of men het onderwijs ook kan opvatten als enkel maar een verrijking voor de persoonlijkheid van diegene die afstudeert? Het is misschien niet zinvol om het onderwijs helemaal te verengen tot persoonlijke ontwikkeling, net zo min als het zin heeft om het onderwijs te verengen tot economie en arbeidsmarkt. Verrijking van de persoonlijkheid, arbeid en onderwijs gaan hand in hand. Elke werkgever die nadenkt, zal inzien dat een brede vorming een meerwaarde is voor de mensen die hij engageert. En elke onderwijsopleiding wint aan relevantie als ze stevige wortels heeft in de werkelijkheid.

Mijnheer De Cock, net als u onderken ik het belang van onderwijs als belangrijke hefboom voor persoonlijke ontwikkeling, maar ik hecht evenzeer belang aan arbeid als hefboom van persoonlijke ontwikkeling. Arbeid is

voor veel mensen een zingever en een belangrijk kanaal om niet alleen economisch maar ook op sociaal, maatschappelijk en cultureel vlak te participeren. Net daarom is een onderwijsbeleid dat blind is voor de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt maatschappelijk onverantwoord en nefast voor welzijn en geluk.

De voorzitter: Mevrouw Demeulenaere heeft het woord.

Mevrouw Stern Demeulenaere: Ik dank de minister voor zijn antwoord.

De voorzitter: De heer De Cock heeft het woord.

De heer Dirk De Cock: Ik dank de minister voor zijn antwoord. Ik wou hem daarover in zijn dubbele hoedanigheid als minister van Werk en Onderwijs ondervragen, want hij is het best geplaatst om dat te doen. Hij gaat uit van een gezonde mix tussen twee opvattingen over onderwijs die allebei in hun extreme vorm smal en eng zijn, maar hoe meer ze samen worden gebruikt een verrijking voor de samenleving en het individu worden. De minister heeft daar in zijn antwoorden aan gerefereerd. Hij heeft de arbeidsgerelateerdheid beklemtoond, maar op hetzelfde hoog niveau vat hij het onderwijs op als persoonlijkheidsvormend middel.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Kurt De Loor tot de heer Frank Vandembroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de nood aan een vak 'Europese Unie' op school

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

De heer Kurt De Loor: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, mijn vraag gaat over de noodzaak van een vak 'Europese Unie' op school. Uit de Eurobarometer van 2007 blijkt dat ongeveer 95 percent van de Belgen vindt dat er op school een speciaal vak moet worden gegeven over de Europese integratie.

74 percent van de ondervraagden is ook voorstander van een Europees studieprogramma voor alle leerkrachten en een Europees geschiedenisboek voor alle leerlingen en studenten in de Europese Unie. 63 percent is voor het oprichten van Europese scholen in de 27 lidstaten. Deze scholen zouden zich moeten bezighouden met grote Europese vraagstukken. De Europese Unie krijgt bij de Belgen de steun van 73 percent, wat een hoog percentage is. Dat is 12 percent meer dan bij een vorige peiling. Meer dan acht op tien Belgen zijn voor een verdere Europese integratie.

In het kader van de resolutie betreffende de resultaten van de referenda over de Europese Grondwet in

Nederland en Frankrijk en de behoefte aan het organiseren in Vlaanderen van een volgehouden breed maatschappelijk debat over welke richting de Europese eenmaking moet uitgaan (*Parl. St. VI. Parl. 2004-05, nr. 392/3*), wordt gesteld dat ook het onderwijs de nodige aandacht moet besteden aan de Europese eenmaking en de instellingen.

Mijnheer de minister, wat is uw houding tegenover een implementatie van een vak Europese Unie of Europese Integratie in het lager en middelbaar onderwijs? Werden er al concrete initiatieven gerealiseerd om de werking en de geschiedenis van Europa in het onderwijsplan te integreren? Ik refereer aan het Europees geschiedenisboek waar ik daarnet over heb gesproken. Indien dit het geval is, welke zijn dit dan? Hebt u al initiatieven genomen om een Europees studieprogramma voor leerkrachten in te richten?

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

De heer Piet De Bruyn: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, dames en heren, de bekommernis van de heer De Loor is voor 100 percent terecht, en we delen die. Europa maakt zo wezenlijk deel uit van wat we dagelijks doen dat het haast stuitend is dat we daar zo weinig over weten en er zo weinig mee bezig zijn. Met 'wij' bedoel ik dan niet in eerste instantie de politici, maar de man in de straat. Die paradox doorbreken is een opdracht van ons allen en dus ook zeker van het onderwijs.

Ik heb om verschillende redenen echter groot voorbehoud bij de suggestie van de heer De Loor om een apart vak Europa of Europese Integratie in te voeren. Het invoeren van een nieuw vak – tenzij we het aantal uren verhogen – zal ten koste gaan van een ander vak. Alleen al om die reden lijkt het me haast een onbegonnen klus om Europa op die manier meer onder de aandacht te brengen.

Ik heb ook een inhoudelijke bedenking. Als we zo'n vak zouden invoeren, vrees ik dat het daartoe zal worden beperkt. Het zou als een schaamlapje kunnen fungeren. We hebben dan wel een vak Europa met heel mooie doelstellingen, eindtermen en leerplannen, maar dat is het dan ook. Net omdat Europa ons dagelijks leven zo bepaalt en mee vorm geeft, is het belangrijk om Europa in alle of zoveel mogelijk vakken te krijgen. Voor de hand liggend zijn vakken als geschiedenis, maar voor mijn part kan dat ook aan bod komen in plastische en muzikale opvoeding, Nederlands en vreemde talen.

Toen de EU uitbreidde van 15 naar 25 landen was er slechts één educatieve uitgeverij in Vlaanderen die een product opnam in haar aanbod. Ik spreek nu wel over uitgeverijen die werken voor basisscholen. Slechts één vond het belangrijk genoeg om daar werk van te

maken. Ik vind dat jammer. We hebben dus duidelijk nog heel wat werk voor de boeg.

Ik steun de vraag van de heer De Loor, maar stel me vragen bij het invoeren van een vak Europa. Volgens mij moeten we inzetten op heel veel andere manieren. Ik veronderstel dat de minister een overzicht zal geven van wat er al allemaal gebeurt. Ik denk aan moderne communicatietechnieken, aan uitwisselingsprogramma's, initiatieven van de Stichting Ryckvelde enzovoort. Er zijn voorbeelden van 'best practices' en hoe het ook op een andere manier kan. Mijn fractie opteert voor het integreren van Europa in zoveel mogelijk vakken, liever dan een bijkomend vak Europa.

Mevrouw Monica Van Kerrebroeck: Ik bewonder de aandring waarmee zowel de heer De Loor als de heer De Bruyn Europa op de kaart willen zetten. In de huidige eindtermen is dit wel aanwezig. Het item Europa en Europese instellingen komt aan bod. U moet de huidige eindtermen van het secundair onderwijs maar eens bekijken. Ik heb het niet over het basisonderwijs. Daar is misschien nog wel een leemte.

Ik wijs erop dat er heel wat activiteiten gebeuren. Er zijn uitwisselingsprojecten. Er worden bezoeken gebracht aan de Europese instellingen. Er zijn simulatieoefeningen voor scholieren van het Europees Parlement. Vorige week is er in het Vlaams Parlement een bijeenkomst geweest over de Europese gedachte en het deelnemen van secundaire scholen aan de Europese problematiek. Het is niet zo dat een en ander onvoldoende aan bod komt. Alles kan uiteraard beter. Ik heb zelf een voorstel van resolutie ingediend om de Europese gedachte en het activeren van uitwisselingen in het Vlaams onderwijs, nog sterker te benadrukken (*Parl. St. Vl. Parl. 2006-07, nr. 1300/1*)

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mevrouw de voorzitter, ik vind de bekommernis van de heer De Loor belangrijk. Het is een goede aanleiding om van gedachten te wisselen over dit thema.

Het toevoegen van een vak over Europa is naar mijn mening niet de aangewezen formule. Er bestaan al heel wat vakken in het lessenrooster van de basisvorming van het secundair onderwijs, en ook in het basisonderwijs volstaan de bestaande leergebieden. Dat is natuurlijk een probleem dat je nog tegenkomt in debatten over onderwijs en samenleving. Er zijn vaak groepen, actiegroepen bijvoorbeeld, die voor het thema waarvoor ze opkomen, een vak vragen in het onderwijs. Daar kunnen we niet gemakkelijk op ingaan. De huidige vakken die door de overheid worden opgelegd, zijn het resultaat van een langdurige evolutie in het komen tot een evenwicht van wat kinderen en jeugdigen op school moeten leren. Het toevoegen van een nieuw vak betekent onvermijdelijk het schrappen of het verminderen van een ander vak.

Een dergelijke ingreep in onderwijs dat zo gevoelige materie is, vraagt een heel grondig debat.

Ik wil ook even reageren op de verwijzing naar de bevraging via de Eurobarometer. In die Eurobarometer, de versie van het najaar 2007, worden over Europa allerlei vragen gesteld. Er zijn vragen over de gehechtheid aan Europa, de reële kennis over Europa, de kwaliteit van de informatie over Europa, en de voor- of nadelen die Europa biedt. We moeten de gegevens van al die vragen dus samen lezen. De bevraging met de Eurobarometer is een nuttige bron, maar moet worden aangevuld met andere data. De barometer waar u naar verwijst, heeft het ook niet over een vak, maar over lessen. Dat kan natuurlijk wel.

Dat betekent dat ik uw bekommernis deel dat Europa voldoende aan bod moet komen in het onderwijs. Ik zou dat dan veeleer zoeken binnen het leergebied Wereldoriëntatie in het basisonderwijs en binnen de vakoverschrijdende eindtermen Burgerzin in het secundair onderwijs.

U vraagt naar concrete initiatieven om de werking en de geschiedenis van Europa in het onderwijsplan te integreren. Die vraag heeft eigenlijk betrekking op de eindtermen, de doelstellingen die we meegeven voor ons onderwijs. We hebben het dan over de noodzaak om de eindtermen al dan niet te wijzigen in dat opzicht. Dat debat ga ik zeker niet uit de weg. Het is ook niet vanzelfsprekend om eindtermen te wijzigen.

Op dit ogenblik werken we aan een herwerking van de eindtermen voor de talen en voor wetenschappen. Het gaat er altijd om te beslissen welke inhouden men aan de scholen oplegt, binnen onze traditie van vrijheid van onderwijs. De vraag blijft dus open of de overheid verder moet gaan en eventueel een ingreep moet doen door in deze materie eindtermen op te leggen. Ik wil mijn antwoord hierover in beraad houden omdat er op dit ogenblik een grootschalig onderzoek loopt onder leiding van professor Elchardus naar de haalbaarheid en wenselijkheid van de huidige vakoverschrijdende eindtermen in ons onderwijs. Dat onderzoek dat zowel bij leerkrachten, leerlingen als bij het middenveld wordt gevoerd, peilt naar de haalbaarheid en wenselijkheid van die vakoverschrijdende eindtermen. Er wordt onder meer ook gevraagd naar de wenselijkheid van nieuwe of andere eindtermen. Dit onderzoek wordt in het najaar 2008 opgeleverd. Uiteraard zal ik dan de resultaten als uitgangspunt nemen om een discussie op gang te brengen. Het lijkt mij niet onmogelijk dat dan eindtermen toegevoegd worden die in de lijn liggen van uw resolutie, maar ik wil eerst de resultaten afwachten.

Dit is een gevoelig debat geweest, ook bij de vorming van de Vlaamse Regering. Dat heeft aanleiding gegeven tot dit onderzoek. Sommigen vinden dat we al te veel van die vakoverschrijdende eindtermen hebben of dat

ze al te gedetailleerd zijn. We moeten eerst de resultaten kennen vooraleer ik eventueel een initiatief neem met betrekking tot Europa in vakoverschrijdende eindtermen.

U vraagt of ik al initiatieven heb genomen om een Europees studieprogramma voor de leerkrachten in te richten. Het antwoord op deze vraag is analoog aan dat op uw tweede vraag. Leraren en lerarenopleidingen worden ook bestreken door de Europese programma's. Als de eindtermen veranderen, zullen die uiteraard ook moeten worden verwerkt in de lerarenopleiding en in daaraan aangepaste nascholing.

We hebben er als overheid voor gekozen om de thematiek van Europa over te laten aan de dynamiek van de Europese programma's die vanaf 1995 tot 2006 liepen onder het logo Socrates voor het onderwijs – met Comenius, Erasmus, Grundtvig, Lingua en Arion – en Leonardo da Vinci voor het beroepsgericht onderwijs en de opleidingen.

Deze programma's werden sinds 2007 ondergebracht in het overkoepelende programma 'Een Leven Lang Leren'. Ze hebben een zeer grote dynamiek in de scholen tot stand gebracht. In de barometer waarnaar u verwijst, zijn 90 percent van de respondenten voorstander van uitwisselingen tussen scholen en instituten. Die uitwisselingen hebben in de meer dan tien jaar werking van deze programma's al een grote bijval gekend. Via die programma's is er ook reeds veel gebeurd voor de lerarenopleidingen en voor lerarenuitwisselingen.

Daarmee wil ik er alleen op wijzen dat er op dat vlak al zeer veel gebeurt zonder dat er expliciete regelgeving voor bestaat. Het programma 'Een Leven Lang Leren' heeft deze dynamiek nog versterkt doordat 80 percent van de beschikbare gelden nu door de lidstaten mag worden besteed. In Vlaanderen wordt dit programma sindsdien beheerd door het agentschap Europese Programma's voor Onderwijs, Opleiding en Samenwerking (EPOS). In dit agentschap spelen de onderwijsparticipanten een belangrijke rol zodat het draagvlak van die initiatieven wordt gewaarborgd.

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

De heer Kurt De Loor: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik ben tevreden dat mijn bekommernis wordt gedeeld door een aantal andere fracties.

Mijn vraag is ingegeven vanuit de bekommernis om de discussie rond Europa en de bewustwording rond Europa meer op de agenda te zetten. Daarom is een permanent en breed maatschappelijk debat over de Europese integratie van groot belang. Uit de meest recente Eurobarometer van het najaar 2007 blijkt dat slechts 27 percent van de Belgen zich betrokken voelt bij Europese aangelegenheden. Het is dus noodzakelijk dat de verdere uitbouw van Europa niet alleen een zaak van regeringen

is, maar ook dat de burger actief wordt betrokken. Dat kan alleen door een breed maatschappelijk debat op gang te brengen wat volgens mij ook op de schoolbanken begint.

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

De heer Piet De Bruyn: Mijnheer de minister, acht u bijkomende initiatieven ten aanzien van educatieve uitgeverijen, die een belangrijke speler zijn en proactief worden benaderd – u sprak van levenslang leren – mogelijk en wenselijk?

Minister Frank Vandenbroucke: Ik heb geen zicht op wat ze nu doen voor Europa. U weet – maar dan geef ik een zeer algemeen antwoord, veeleer met een procedureel karakter – dat we een protocol hebben gemaakt waarbij we aan de educatieve uitgeverij garanderen dat ze goed kunnen volgen wat ons eindtermenwerk inhoudt en daarop kunnen anticiperen. In dit debat is dat enkel zinvol als er in de eindtermen ook iets beweegt rond Europa.

Los van die afspraken vind ik het niet zo evident de educatieve uitgeverij zelf aan te spreken over bepaalde thema's of om zelf initiatieven uit te lokken bij de educatieve uitgeverij. Ik vind dat nogal delicaat, want dan krijg je die vraag in heel veel domeinen, dus dat durf ik toch niet zo gemakkelijk te doen.

Ik heb echter geen zicht op de initiatieven. U zou dat eens kunnen vragen aan de Groep Educatieve en Wetenschappelijke Uitgevers (GEWU).

De voorzitter: Mevrouw Demeulenaere heeft het woord.

Mevrouw Stern Demeulenaere: Mijnheer de minister, u verwijst weer naar Comenius. De laatste keer dat Comenius ter sprake is gekomen, heb ik u al gesproken over het jammerlijke feit dat bepaalde projecten niet werden goedgekeurd omdat er een handtekening ontbrak (*Hand. VI. Parl. 2007-08, nr. C147, p. 10*). U hebt me toen gevraagd het dossier over te maken, maar de situatie is dezelfde gebleven. Men heeft de directie niet gecontacteerd om die handtekening te vragen.

Ik zou er toch nog eens bij u willen op aandringen om bij de administratie enige bereidwilligheid te vragen om er in dergelijke gevallen voor te zorgen dat naar die handtekening wordt gevraagd. Enig gevoel en een klein beetje inzet van de administratie mag toch worden gevraagd. Op deze manier zullen veel scholen hun projecten niet voortzetten en misschien vroegtijdig afhaken. Dat kan niet de bedoeling zijn.

De voorzitter: Het incident is gesloten.